

Dr. Irina Airinei – S.N.S.P.A
Sorin Bordușanu
*Vicepreședintele Comisiei de atribuire de denumiri
a Municipiului București*

CĂLĂTORI PRIN BUCUREȘTI

Asociația “Anima Fori”

Asociația Scriitorilor Israelieni
de Limbă Română

SUMAR:

Prefață: Prof. dr. Adrian Majuru, Orașul geografiilor simbolice	11
1. Patrimoniul toponimic național – sinergia administrației și culturii	15
2. Patrimoniul toponimic al Bucureștilor Teritoriul nord-dunărean, loc de refugiu primitor pentru populația balcanică (bulgarii)	30
3. Multiculturalitatea Bucureștilor, reflectată în denumirile arterelor de circulație: străzi cu nume de personalități aromâne.	38
4. O perspectivă culturală; sugestie pentru un film documentar: străzi cu nume evreiești.	51
5. Cotroceni, cartierul străzilor cu nume de medici (au contribuit conf. dr. Carmen Bușneag și medic rezident Teodora Ionescu)	68
6. Moștenirea toponimică a Bucureștilor, tezaur interetnic și multicultural: Străzi bucureștene cu nume de juriști.	84
7. Patrimoniul toponimic al Bucureștilor, un complex interetnic reprezentativ - Străzi purtând numele unor pictori români celebri (a contribuit conf.dr. Marian Vasile)	98
8. Hagionimele – un act administrativ cu conotații spirituale (a contribuit conf.dr. Marian Vasile)	106
9. Istoria evoluției urbei, punct de plecare pentru planificarea dezvoltării orașului viitorului	112

socială și etnică se întâlnea chiar și la nivelul mahalalelor. Raoul Perrin descrie acest mozaic uman de pe străzile negustorești ca fiind „uneori interesant, alteori dezgustător din pricina sărăciei și a murdăriei. Sunt de toate neamurile: valahi, moldoveni, turci, rumelieni, bulgari, sârbi, bosniaci, greci, armeni, ruși, oameni veniți din Crimeea, Basarabia, Transilvania, unguri, italieni, germani și, mai ales, evrei.”* De Giers va întâlni în București „toate neamurile din Occident și Orient, în vestmintele cele mai pestrițe” fiind uluit de „varietatea costumelor.”**

Elementele balcanice pătrund cu rapiditate în elita politică, economică și culturală moldo-valahă, regăsindu-se în toate compartimentele sociale ale Bucureștilor, până târziu, în veacul al XIX-lea. Din rândurile balcanicilor va fi un număr necunoscut de mare de înalți și mici funcționari, dregători, comercianți și neguțători. A venit, apoi, rândul familiilor domnești, să absoarbă elemente balcanice, pentru ca, în anumite momente, acestea din urmă să devină predominante în structurile puterii laice și religioase.

Străzile orașului, arhitectura caselor și ambientul lor interior, resorturile vieții particulare, elementele vestimentare și gusturile literare, muzicale sau spirituale sunt ancorate în civilizația complexă a Balcanilor. Orașul veacului al XVIII-lea semăna, în multe dintre privințele enumerate mai sus, cu Constantinopolul, de unde veneau ultimele noutăți în materie de modă, preparate culinare, mobilier, obiceiuri, etc. Manierele, raporturile dintre soți, vecini, rude, prieteni erau preluate din lumea orient-balcanică, cu întreaga suită de trăsături mentale. Nu mai vorbim de raporturile oficiale dintre autorități și locuitori, dintre domn și supuși. Toate aceste valori însumate în corpul social moldo-valah se va numi «tradiție», iar, în numele ei, se va duce violenta confruntare dintre formă și fond, care a basculat procesul de modernizare a societății românești. De fapt, succesul acestui proces a avut la bază diminuarea preponderenței elementelor orient-balcanice din societatea românească, locul fiind luat de elemente etnice și culturale venite din Europa Centrală și Occident. Pe acest fundament s-a sprijinit, apoi, noua orientare a elitelor locale, către Europa modernă.

Prof. univ. dr. Adrian Majuru

* Raoul Perrin apud. Neagu Djuvara, *Între Orient și Occident, Țările Române la începutul epocii moderne*, Humanitas, București, 1995, p. 168

** De Giers, apud, ibidem, p. 174

Patrimoniul toponimic național – sinergia administrației și culturii

Dintotdeauna oamenii au simțit necesitatea de a identifica locurile în care își trăiesc viața sau drumurile pe unde îi poartă pașii în peregrinările lor, atribuindu-le denumiri care, cu trecerea timpului, au intrat în istorie.

Dacă, într-o perioadă arhaică, posesorul unui teren își cunoștea megieșii împreună cu care definea limitele proprietății fiecăruia, odată cu evoluția societății s-a simțit nevoia să se reglementeze, sub o anumită formă, atât evidența deținătorilor de terenuri ori construcții, cât și evidența terenurilor, cu toate caracteristicile lor.

Înmulțirea proprietarilor prin divizarea marilor proprietăți din jurul reședinței feudale sau divizarea proprietăților comune ale satelor (combinată cu necesitatea cunoașterii întinderii fiecărei proprietăți în vederea colectării dărilor solicitate și impuse de autoritățile locului) a dus la necesitatea unei evidențe cât mai corecte.

Începuturile acestor tipuri de evidențe sunt semnalate încă din secolele al XI-lea – al XIV-lea în Europa de vest și sunt legate de împrumuturile acordate și de garanțiile oferite în momentul acordării lor.

Dar acestea nu reprezintă primele evidențe pe care astăzi le cunoaștem sub denumirea de CADASTRU, pentru că legătura dintre om și natură este reprezentată, încă de la începuturi, de legătura dintre om și pământul care îi asigură, prin resursele sale, existența zilnică, fapt care a dus la necesitatea cunoașterii amplasării și întinderii acestuia.

Studiind istoria, descoperim, permanent, informații privind modul de gestionare a proprietății asupra pământurilor, cu trimitere la diversele denumiri folosite pentru localizarea lor, date privind întinderea și dreptul de proprie-

tate, precum și date economice privind beneficiile rezultate din exploatarea acestora, fie că se referă la recoltă, fie că se referă la birurile datorate pentru deținere sau exploatare.

Resp: Primele informații apar în istoria Mesopotamiei antice, țara dintre cele două mari fluvii ale continentului asiatic, unde pământul, în totalitatea sa, deși în proprietatea statului, era lucrat de către țărani liberi. Plata către stat a tributului regal compus din biruri și impozite necesita o evidențiere exactă. Atât slujbașii regali cât și cei ai lăcașurilor de cult asigurau o evidență a proprietăților care, ulterior, se oglindeau în evidențierea prestațiilor în bani și în muncă. Dezvoltarea societății a necesitat crearea de legături între diversele zone, fapt ce a dus, în anumite societăți, la dezvoltarea rețelei de drumuri pietruite și, implicit, la identificarea acestora sub diverse denumiri, așa cum s-a remarcat în Persia antică.

Într-o altă parte a pământului, acolo unde s-a dezvoltat civilizația aztecă, pământul care aparținea comunității era împărțit de către șeful clanului împreună cu sfatul bătrânilor. Distribuția echitabilă, către fiecare familie, a unei suprafețe de teren, însemna, totodată, și o evidență corectă a întregii suprafețe, similară cadastrului, pe care comunitatea o deținea, ceea ce însemna, de asemenea, o evidență corectă a recoltelor și, implicit, a dărilor ce urmau să fie plătite. Statul, prin funcționarii săi, se ocupa de ținerea acestor evidențe. În aceeași parte a globului, poporul mayaș reușește să dezvolte, poate, cea mai minuțioasă evidență, atât a terenurilor cât și a drumurilor pe care le-a dezvoltat cu mare atenție. Faptul că mayașii au realizat drumuri de legătură în lungime de mii de kilometri și că aceste drumuri sunt pietruite și cimentate, este pus în evidență și prin alcătuirea de hărți pe care, cu ajutorul hieroglifelor, se marcau centrele de diligență ce ușurau alegerea diverselor variante de călătorie între localități.

Tot cam în aceeași epocă, pe continentul european, civilizațiile existente aici dezvoltă, sub diverse forme, plecând de la aceleași necesități, diverse moduri de marcarea a proprietăților precum și a căilor de legătură între acestea. Accentul principal se pune pe evidențierea debitelor pe care o clasă socială inferioară le avea către clasa superioară mai avută care, în compensarea acestor debite, acapara întinderi diverse de terenuri, sporindu-și proprietățile. În Creta antică, clasa sacerdotală prelua, în proprietate, terenurile micilor proprietari, situație în care averea preoților și a lăcașurilor de cult creștea continuu.

Legăturile permanente dintre regiuni fac ca diversele forme de evidență să

fie împrumutate de la o civilizație la alta, astfel încât, în Grecia antică, regăsim metode de marcarea folosite în Mesopotamia. Evidențele administrative – teritoriale ținute la zi de o armată de scribi, pot fi considerate o primă formă a evidențelor cadastrale din Europa. Sistemul de evidență este preluat de toate popoarele care, ulterior, se regăsesc în marele Imperiu Roman. Împărțită în clase sociale bine structurate, societatea romană, prin suveranii săi, proceda la împrumutări, în provinciile cucerite, ale clasei de mijloc, reprezentate, în principal, de țărani liberi. Este unul din motivele principale pentru care, încă din secolul I î.Hr., predecesorii topografilor au măsurat terenurile și au introdus „cărțile de impunere”.

Decăderea Imperiului Roman și migrația populațiilor asiatice au reprezentat, în prima perioadă, o pierdere din punctul de vedere al cunoașterii situației teritoriilor Europei de est și a celei centrale.

Așa se face că Evul Mediu european, început odată cu dezmembrarea Imperiului Roman care căpătase un caracter despotic, își pierde din teritorii, limitându-se la zona Italiei de astăzi și ducând la apariția unor mari feude stăpânite de un număr restrâns de familii și la continua scădere a numărului de țărani liberi.

O dată cu expansiunea populației arabe, a reapărut necesitatea cunoașterii evidențelor funciare deoarece, după cuceririle unor teritorii, pământurile erau fie revendicate de noul stat, fie lăsate cu drept de moștenire vechilor proprietari, în schimbul unui impozit funciar. Aportul arabilor la civilizația și cultura Europei medievale a constat, în primul rând, în ușurarea situației țăranilor, în reducerea taxelor și impozitelor de la o treime din produse, la celebra zeciuală.

În paralel, Imperiul Otoman, aflat și el în expansiune, își întărește evidențele funciare, pentru că principalul său venit îl reprezintă impozitul funciar impus de cel mai important minister din aparatul său administrativ, cel al finanțelor. Și pentru că, la islamici, orice act de proprietate trebuia să fie încheiat în prezența a doi martori, se întărește evidența acestor proprietari ținând cont și de descoperirile științifice din domeniul matematicii și, în special, al algebrei.

Imperiul Otoman, întins de-a lungul Persiei, Orientului Mijlociu, Asiei Centrale, Africii de Nord, Peninsulei Iberice și în unele părți ale Indiei, a avut contribuții semnificative în domeniul matematicii, în secolul al VIII-lea. Deși majoritatea textelor islamice matematice erau scrise în arabă, autorii lor nu erau arabi, pentru că, în acea perioadă, limba arabă era folosită ca limbă scrisă, pretutindeni în lumea islamică. Perșii au contribuit la dezvoltarea matematicii

alături de arabi. În secolul al IX-lea, matematicianul persan *Muhammad ibn Musa Khwārizmī* a scris mai multe cărți importante despre cifrele indo-arabe și despre unele metode de rezolvare a ecuațiilor. Lucrarea sa, scrisă în jurul anilor 825, împreună cu cea a omului de știință arab *Al-Kindi*, au avut un rol în răspândirea matematicii indiene și cifrelor indiene către vest. Cuvântul *algoritm* este derivat din latinizarea numelui său, *Algoritmi*, și cuvântul *algebră* provine de la titlul uneia dintre lucrările sale. Khwarizmi este adesea numit „părintele algebrei”, pentru contribuțiile sale fundamentale la noțiunea de corp comutativ. El a prezentat în detaliu rezolvarea algebrică a ecuațiilor pătratice cu rădăcini pozitive și a fost primul care a predat algebra într-o formă elementară. El a introdus, de asemenea, transferul termenilor dintr-o parte a unei ecuații în cealaltă și reducerea termenilor asemenea. Aceasta este operația pe care Khwarizmi a descris-o inițial ca fiind Al-jabr. Algebra sa nu se mai referea doar la o serie de probleme care trebuiau rezolvate. Khwarizmi a studiat ecuațiile în sine și în mod generic, nu doar în măsura în care ele apar în rezolvarea unei probleme.

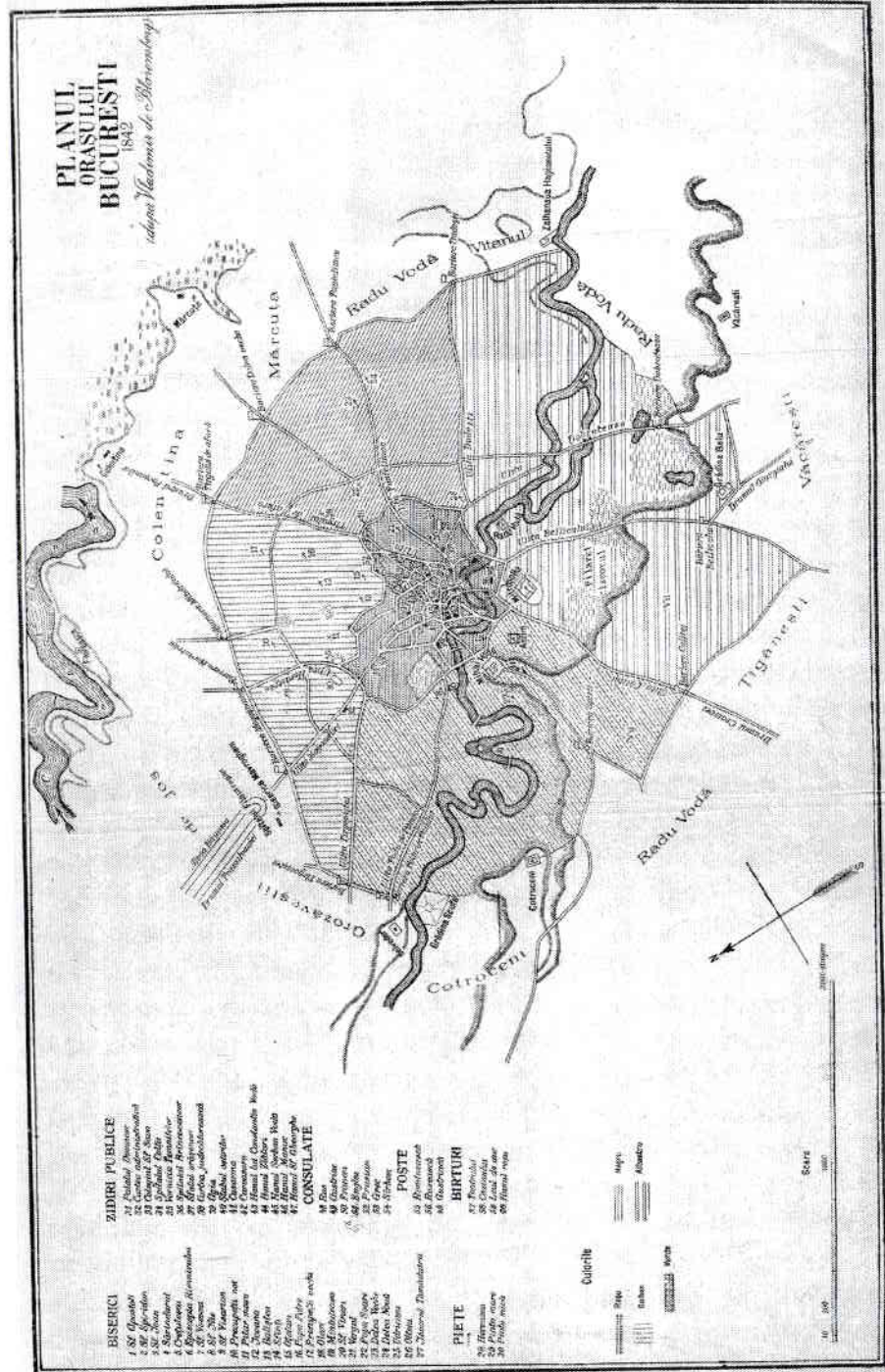
Printre alte realizări ale matematicienilor musulmani în această perioadă menționăm adăugarea virgulei zecimale la numerelor arabe, descoperirea tuturor funcțiilor trigonometrice în afară de sinus, introducerea criptanalizei și analizei frecvențelor de către *al-Kindi*, începuturile geometriei algebrice de către *Omar Khayyam*, prima tentativă de abordare a geometriei neeuclidiene de către *Sadr al-Din* și dezvoltarea notațiilor algebrice de către *al-Qalasādi*.

Secolul al XII-lea marchează apariția celui mai vechi cadastru, în accepțiunea actuală, introdus de Carol al IV-lea după obținerea independenței Principatului Milano.

Evoluția statelor și a orașelor din Europa de vest a dus la dezvoltarea și extinderea folosirii evidențelor cadastrale, astfel că, în prima jumătate a secolului al XIX-lea, acestea încep să fie aplicate și în unele teritorii românești, aflate, în acea perioadă, sub autoritatea austro-ungară.

Bazându-se pe dreptul german și pe dreptul roman și consolidată prin Codul civil francez, activitatea de cadastru capătă o importanță din ce în ce mai mare ținând cont de faptul că toate activitățile societății moderne au la bază aceste evidențe.

Autoritatea publică, fie locală, fie centrală, își desfășoară toate activitățile având ca bază **cele trei funcții principale ale cadastrului** așa cum le înțelegem astăzi.

Dr. Irina Airinei PH.D. –
*National School of Political Studies and Public Administration,
Bucharest, Romania*

Sorin Bordușanu
*Vice-President of the Bucharest Comission for Attribution of Street
Names, Bucharest, Romania*

WANDERING THROUGH BUCHAREST

Anima Fori Association

Israeli Writers' Of Romanian
Language Association

Contents

Foreword: Professor Adrian Majuru, Ph.d., The City Of Symbolic Geographies	141
1. National Toponymic Heritage – The Synergy Of Administration And Culture	145
2. The Multiculturality Of Bucharest Reflected In Its Street Names The Territory North Of The Danube, A Welcoming Refuge For Balkan Populations (Streets Named After Famous Bulgarians)	158
3. The Multiculturality Of Bucharest Reflected In Its Street Names: Streets Named After Famous Aromanians	167
4. The Multiculturality Of Bucharest Reflected In Its Street Names: Streets Bearing Jewish Names	176
5. The Toponymic Heritage Of Bucharest: Streets Bearing The Name Of Famous Romanian Doctors	192
6. The Toponymic Heritage Of Bucharest Cotroceni: Streets Bearing The Name Of Famous Romanian Doctors.	205
7. The Toponymic Heritage Of Bucharest: Bucharest Streets Named After Lawyers	219
8. The Toponymic Heritage Of Bucharest: Streets Bearing The Name Of Famous Romanian Painters.	228
9. The Toponymic Heritage Of Bucharest: Hagionyms – An Administrative Act With Spiritual Connotations.	236

legated between the eighteenth and nineteenth centuries. This social and ethnic diversity was seen even in the slums. Raoul Perrin describes this human mosaic on the merchant streets as being “sometimes interesting, sometimes disgusting because of poverty and dirt. There are of all nations: Vlachs, Moldavians, Turks, Rumelians, Bulgarians, Serbs, Bosnians, Greeks, Armenians, Russians, people coming from Crimea, Bessarabia, Transylvania, Hungarians, Italians, Germans and especially Jews.”* De Giers will meet in Bucharest “all nations of the West and the East, the most particolored garments”, being astounded by “the variety of costumes.”**

Balkan elements penetrate rapidly into the political, economic and cultural Moldavian and Wallachian elite, being found in all social divisions of Bucharest until late in the nineteenth century. From among Balkan peoples an unknown number of large and small senior officials, officers, traders and merchants will arise. Then the chance appeared for royal families to absorb these Balkan features, at times the latter becoming prevalent in secular and religious power structures.

City streets, the architecture and interior environment of the houses, the resorts of privacy, the clothing items and literary, musical and spiritual tastes are anchored in the complex civilization of Balkans. The city of the eighteenth century in many respects listed above resembled Constantinople, whence came the latest news in fashion, cuisine, furniture, habits, etc. Manners, relations between spouses, neighbors, relatives and friends were taken from the oriental-Balkan world, with the entire suite of mental traits. Not to mention the official relations between the authorities and inhabitants, of the prince and subjects. All these values summarized in the Moldavian-Wallachian social corpus will be called “tradition” and in its name the violent confrontation between form and substance will be fought, which tilted the modernization of the Romanian society. In fact, the success of this process was based on reducing the prevalence of Balkan and oriental elements in the Romanian society and replacing them instead with ethnic and cultural elements coming from Central Europe and Western world. On this foundation, the new orientation of local elites towards the modern Europe was built.

* Raoul Perrin apud Djuvara Neagu, *Between East and West, the Romanian Countries in the early modern era*, Humanitas, Bucharest, 1995, p. 168.

** De Giers, apud, *ibid*, p. 174.

National toponymic heritage – the synergy of administration and culture

Identifying and protecting national toponymic heritage, synchronically and diachronically, should be one of the definitory objectives of a functional, non-bureaucratic civil service, founded on accurate data regarding an area's real estate – buildings and land – as well as the population residing within. The common identifier when compiling a database of buildings and residents is the cadastral address, the address of a person's residence in the population register. The main element of an address is the street name attributed to it by the local public administration, taking into account the history of the settlement and figures who left a mark on public life in the respective community. A person designated to analyze and change street names must be a person of culture and good intentions: names of streets are part of daily life, a form of culturalization and collective imagination; a means of reorienting affection towards the destiny of a community. A street sign bearing the name of a person, place or historic event may contain only sparse data regarding the reason for its attribution, but it is an aspect of public culture, a bridge between an unitary judiciary framework and a pluralistic cultural identity, a connection between ethnic and civic components.

Keywords: *toponymic heritage, civil service, judiciary framework, cultural identity, ethnic.*

Throughout the ages, mankind has felt the need to identify the places where it flourished and through which it wandered. In order to better distinguish them, people have given places various names which, with the passage of time, have entered history.

In archaic periods, the owner of a piece of land was well acquainted with his neighbors and defined the land's boundaries in agreement with them.

However, as society evolved, man felt the need to officialize, in one form or another, the status of the owners of land and buildings, as well as keep an index of parcels of land and their characteristics.

As the number of owners grew, through the division of greater properties centered on the feudal residence or through the separation of lands belonging to a certain settlement (as well as the need to mark the boundaries of each property in order to establish the taxes which would be paid to local authorities), the need for more accurate records arose.

Such records began to appear between the 11th and 14th centuries in Western Europe and were related to loans and guarantees between landowners.

However, there are even older accounts of cadastral registers, given that the age-old connection between man and nature was founded on the land, a property offering resources which provided for man's daily needs, requiring man to know its location and boundaries.

As we study history, we discover great amounts of information pertaining to the management of land ownership, including the various placenames used to mark land boundaries, data regarding land surfaces and ownership titles as well as economical data regarding the benefits resulting from the exploitation of land: harvested resources and taxes offered to authorities for maintaining ownership and exploitation.

The first such information appears in ancient Mesopotamia, the land between the two great Middle Eastern rivers, where all land was owned by the state and free peasants were entitled to exploiting its resources. Payment of the royal tribute (ownership taxes and income taxes) required precise records. Both royal clerks and religious figures would keep a record of land surfaces, reflected in the monetary resources and labor involved. The development of society brought about the need to connect different locations, which in some societies led to a rapid development of paved roads, which were then identified under various names, as seen in ancient Persia.

On the Earth's other hemisphere, where Aztec civilization evolved, the land belonging to the community was divided by the clan leader, together with a council of elders. The distribution to each family of a surface of land meant that a clear record of the entire surface had to be kept, one similar to a cadastral record. This led to a better management of harvests and, implicitly, of taxes which were to be paid. Through its clerks, the state would handle all these bookkeeping tasks. Perhaps the most minutious records on this side

of the globe were kept by the Mayans, who also constructed a vast road networks. Maps showing thousands of kilometers of Mayan roads, built using cobblestone and cement, were dotted with hieroglyphic signs marking supply stations which facilitated travel between settlements.

The same basic human need led to various forms of identifying land property throughout ancient Europe. The main emphasis was placed on defining the debts owed by lower social classes to their respective authorities. In ancient Crete, sacerdots would often take over the land belonging to small owners, leading to a vast increase in the wealth of the priesthood and religious institutions.

Trade connections between different parts of the world made it so that various methods of management were shared between neighboring civilizations. Thus, in ancient Greece, we can find bookkeeping practices which had started out in Mesopotamia. Administrative and territorial records kept up to date by armies of scribes throughout Europe can be seen as an early type of cadastre. This system is adopted by the peoples who would later be integrated into the Roman Empire. Divided into clearly structured social classes, Roman society, through its authorities, would grant properties to the middle class, mostly free peasants who would receive land in conquered provinces. This is one of the main reasons for which, starting in the 1st century BC, predecessors of topographers began to measure land surfaces and draw survey maps.

The fall of the Roman Empire and the advent of the migratory peoples meant that much of Roman knowledge regarding the situation of land ownership was lost, especially in Eastern and Central Europe. Once the Roman Empire was dismembered and reduced to a despotic Italian state, the Middle Ages brought about the apparition of great feudal lands owned by a small number of families, while the number of free peasants greatly decreased.

Starting with the expansion of Arabic culture, the need for accurate real estate records arose once again, given that the lands that were conquered were either claimed by the new state or left to their original owners in exchange for a form of tribute. Arabic influence in medieval Europe led to an improvement in the situation of the peasant class, taxes being reduced from one third of the harvested resources to the famous tithe representing one tenth of total income.

The expanding Muslim empire also strengthens its bookkeeping system, its main source of revenue being the real estate tax imposed upon the population by the finance ministry. In Muslim culture, any property title had to be drafted

in the presence of two witnesses – this, together with scientific discoveries in the field of mathematics, especially algebra – led to vast improvements in administration.

The 12th century marks the appearance of the first true cadastre, introduced by Charles IV after obtaining independence for the Principality of Milan.

The evolution of states and cities in Western Europe led to an expansion and evolution of the cadastral system, therefore, starting in the first half of the 19th century, it begins to be used in Romanian-speaking territories situated, at the time, under Austro-Hungarian authority.

Based on German and Roman law and consolidated through the French Civil Code, cadastral activity gains in importance as a cornerstone of all human activity in modern society. Thus, public authorities, both local and central, revolve around the main three functions of a cadastral survey, as known today.

The first is the technical function, represented by cadastral measurements and compiling maps which show the boundaries of parcels, buildings, administrative-territorial units and delimiting areas where construction is permitted. The technical cadastral survey marks the limits of building land, arable land, vineyards and orchards, rivers and lakes, forests and pastures. This survey is the starting point for all analyses regarding further development of human settlements within a county, region or state.

The second function represents the judiciary cadastre, also known as the land registry, recording judiciary proceedings regarding property rights and mentioning the various tasks aimed at a certain real estate property. Knowledge of judiciary documents is necessary for both individuals and authorities, so that various legal errors can be successfully avoided.

The third function, which ultimately generated the compiling of cadastral registries and is of greatest importance to public authorities, is the economic function which allows the value of a parcel of land and the structures built upon it to be estimated, allowing for a fair level of taxation to be imposed upon its owner.

Another important attribute of public authority is keeping a correct record of the established and migrating population. Registries within the local authority are tasked with indexing births, marriages and deaths, helping compile the demographic history and evolution of a settlement. Census bureaus are helpful in managing data regarding the established or migrating population in a settlement, allowing for pertinent analyses in the process of local development.

